

Dailės mokytojos ekspertės
Onos Danutės Jedzinskienės

Dailės vadovėlio 7 klasei

DAILĖ

(autorės: Janina Celiešienė, Rima Tuinylaitė)

Vertinimo išvados

Dailės vadovėlio rankraštis (toliau – vadovėlis) parengtas tęsiant numatytą dailės ugdymo projektą pagrindinei mokyklai. Šio vadovėlio išėties taškas – jau išleisti I. Staknienės ir Rimos Tuinylaitės „Šok“ serijos vadovėliai V ir VI klasėms („Vaizdų pasaulyje“ ir „Vaizdų kalba“).

Vadovėlį VII klasei parengė Rima Tuinylaitė ir Janina Celiešienė, autorės, turinčios didelę praktinio darbo, metodinės ir švietėjiškos veiklos patirtį, todėl dalykinės medžiagos parinkimas ir pristatymo metodiškumas nekelia abejonių: remiamasi šiuolaikinio ugdymo daile bei vaiko kūrybiškumo ugdymo samprata ir tendencijomis.

Vadovėlio turinys nukreiptas į dailės pažinimą gyvenamojoje aplinkoje paliečiant formų istorinės raidos aspektą, naujas technologijas ir medžiagas, modernią raišką. Vadovėlis iliustruotas įvairiais meno kūrinių pavyzdžiais gretinant istorinius ir šiuolaikinius kūrinius, atliktus įvairiomis technikomis ir raiškos būdais.

Turinio medžiaga suskirstyta į 6 skyrius. Pirmieji penki skyriai apima po 5 pamokas pagal vieningą „Šok“ vadovėlių struktūrą: aktyvinamasis, įvadas, tyrinėjimas ir analizė, idėjų kūrybinei veiklai kėlimas, kūrybinė raiška ir pagaliau patirties bei įžvalgų apibendrinimas. Po kiekvieno skyriaus puslapis skiriamas kūrybinėm užuominom, individualiam pasirinkimui pagal interesus ir sugebėjimus. Šeštas skyrius- „Mokymosi žingsniai“- yra metodinė pagalba mokiniui mokytis – kūrybinių idėjų, iškeltų uždavinių sisteminimo, nuoseklaus išpildymo, savikontrolės nuorodos.

Jose atsispindi nemaži reikalavimai pamokinei ir užklaseinei veiklai, skatinamas mokinio savarankiškumas. Tai visiška naujovė dailės vadovėliuose.

Vadovėlio turinį papildoma gale patalpinti priedai: žodynėlis, sąvokų rodyklė, laiko juostos, iliustracijų šaltiniai. Papildoma medžiaga sutvarkyta pagal priimtus standartus, kalba, apibrėžimai adaptuoti mokinio amžiui.

Nėra abejonės, kad autorės rengdamos medžiagą vadovėlio turiniui pasirinko originalų kelią – gretinti istorines epochas, ieškoti ryšio su šiuolaikiniais meno reiškiniiais per pasirinktų dominuojančių temų ir problemų ratą.

*Kopija tikra: Ekspertinio vertinimo skyriaus
metodiniukei Natalija Ditekovičute¹
Ditka*

I skyrius „Ką žinote, ko mokysitės“ – skirtas ankstesnėse klasėse įgytų žinių kartojimui, gebėjimų įtvirtinimui.

Įvedama nauja tema – taikomosios dailės leitmotyvas – ornamentas.

Autorės pasirenka jaukią šnekamosios kalbos intonaciją, bendravimo vardiklis „Mes“.

Visas skyrius dalykiškai bei metodiškai apgalvotas, pamokų dalys sąryšingos, išvalgos motyvuotos, išplaukiančios iš nagrinėtų temų. Šiek tiek abejonių kelia smulkaus vaizdo iliustracijos.

II skyriuje – „Kasdien su daile“ – pristatoma pagrindinė VII klasės dailės ugdymo tema ir kryptis – taikomoji dailė ir pagrindinės jos sritys. Tai vienas iš sėkmingiausiai organizuotos medžiagos skyrių, pradedant pamokas įvadiniu tekstu, nusakytu vaizdžiai, lakoniškai akcentuojant mokymosi motyvus per pokalbius apie daikto vietą ir vertę žmogaus gyvenime, apie daikto grožio ir naudos santykį. Tyrinėjant ir analizuojant pateiktas iliustracijas supažindinama su monumentalioja daile, įvedami nauji dailės terminai. Užduodami klausimai išplaukia iš nagrinėtos temos. Skatinama mokinius išžiūrėti, analizuoti, mąstyti. Iš analizuojamų problemų išplaukia patrauklios kūrybinės užduotys, tinkamos įvairių polinkių, interesų, sugebėjimų vaikams.

Skyrius užbaigiamas ir apibendrinamas išvadamis, apibrėžiančiomis išeitos medžiagos įsisavinimą.

III skyrius – „Vaizdai ir tekstai“ – gilinama pagrindinė tema. Supažindina mokinius su svarbia taikomosios dailės ir kultūros sritimi – šrifto menu. Medžiaga pateikiama lyginant seną- naują, detalę – visumą. Pateikiamos įvairios iliustracijos, kurias analizuojant plečiamas mokinio kultūrinis akiratis, atlikimo įvairovė, pasiūlos kūrybinei veiklai. Įvedami nauji terminai – vizualinė komunikacija ir kt. Iliustracijose panaudotos Lietuvos istorinių herbų, cechų atspaudų, šiuolaikinės komunikacijos ženklų nuotraukos. Atsiranda galimybė ieškoti ryšio su istorijos žiniomis. Pasiūloma plati kūrybinės raiškos gama. Galbūt reiktų šiek tiek sumažinti ar sutraukti „Patirtis ir išvalgos“ punktus.

IV skyrius - „Laiko ženklai dailėje“. Žvilgsnis į architektūrinių formų ir jų raidos sampratą. Septintokams kašnis sunkiai apžiojamas, bet įmanomas. Autorių atradimas: įvadinė- arkinės galerijos-akveduko- nuotrauka. Amžinybė ir laikinumas. Paprastumas ir genialumas. Viskas mokytojo rankose. Vizualinė medžiaga – kolosaliniai civilizacijos užmojai. Užuomina į balkines ir arkines konstrukcijas. Europinės architektūros atspindžiai gimtinėje.

Architektūros formų lakoniška raidos analizė perauga į temą: žmogaus atvaizdas ir jo kaita didžiųjų civilizacijų raidoje. IV – toje šio skyriaus pamokoje paliečiamas grožio idealas, mados. Medžiaga aktuali, provokuojanti mąstyti, veikti, bet bauginanti apimtimi.

Autorės pagirtinai valdo žinių ribas, išskirdamos esminius dalykus, aiškiai formuluodamos mintis nesudėtingu sakiniu, diskusijas nukreipdamos į pokalbius, iliustracijų analizę. Iškeliamos patrauklios

Kopija tikra: Džm

meninės idėjos, akcentuojama socialinė asmenybės orientacija visuomenėje, teikiamos veiklos pasiūlos įvairių polinkių, gebėjimų turintiems mokiniams. Atsiranda galimybė patenkinti ambicijas pasinaudojant internetu.

Įvedamos sudėtingos sąvokos: kanonas, karkasas, proporcijos ir kt.

Šis skyrius nuo architektūros formų prie mados – permainingos įtampos. Metodiškai tai pagrįstas kelias.

Analizuojant poskyrį „Patirtis ir naujos išvalgos“ matome, kokį žinių ir patyrimo kalnagūbrį turi perkopti septintokai.

Šis skyrius pateiktų žinių, kūrybinės veiklos pasiūlos, gebėjimų pritaikymo prasme vadovėlio struktūros sandaroje galėtų būti kulminacinis, bet svarbiausia – yra ne baigtinis. Iškeltos idėjos ir paliestos problemos jau spinduliuoja į vyresnes klases, į asmenybės augimą, brendimą.

V skyrius – „Tikrovės vaizdai ir iliuzijos“ – tarsi atomazga vadovėlio struktūroje. Grįžtama prie tikrovės vaizdų perteikimo išskiriant tris vaizdavimo tipus: realistinį, sąlyginį ir befigūrinį. Pateikiama patrauklių, fantazija, emocijas žadinančių iliustracijų. Atveriamos durys laisvai kūrybinei raiškai – atokvėpiui mokslo metų pabaigoje. Žodynėlis: žanras, dėmė, kompozicija, ritmas, simetrija ir t.t. – tarsi užbaigia 5-7 klasės numatytą žinių ir gebėjimų koncentrą. Dėmesys nukreipiamas į medžiagas, faktūras. Užduotys formuluojamos pavasariškom nuotaikom: pažaiskite formomis, medžiagomis, „paišdykaukite“ – taip gimsta naujos, netikėtos idėjos.

Vadovėlis orientuoja vaiką į socialinę veiklą aplinkoje per kūrybines užduotis.

Smagu pažymėti, kad vadovėlis parengtas ne tik dalykiškai, metodiškai, bet ir meniškai jautriai. Yra erdvės minčiai, svajonei, jausmui, fantazijai.

Niekas neižeidžiamas, niekas neužgaunamas nei rasės, nei lyties, nei tikėjimo, nei tautinių vertybių požiūriu. Visiems lygios galimybės reikšti savo prigimtines galias ir gebėjimus.

Neabejoju, kad autorės dar ne kartą peržiūrės savo parengtą vadovėlio rankraštį, dar peržiūrės įvadinį tekstus, grynins klausimų ir išvalgų formuluotes, galbūt suras vieną kitą naują iliustraciją, bet atliktas darbas svarbus visoms Lietuvos mokykloms. Tai didelė dovana mokytojams. Kažkada pramintas takelis į grožio pasaulį tampa vieškeliu.

Meno srityje visada galima eiti „kitaip“ Galima kitas iliustracijas parinkti, kitus klausimus užduoti.

Sėkmės kitiems, bet šiame 7 klasės Dailės vadovėlyje sukaupta pakankamai programinių žinių ir autorių dvasinių jėgų energijos.

Siūlau vadovėlį išleisti

Dailės istorijos mokytoja ekspertė Ona Danutė Jedzinskiene

2009 11 30

Kopija tikra: Ekspertinio vertinimo skyriaus metodininkė Natalija Ditekoriūtė 3